

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER

p-ISSN 2992-9229

e-ISSN 3060-5318

TURKOLOGIK TADQIQOTLAR

Xalqaro ilmiy jurnal

2026 №1
(10)

SAMARQAND – 2026

p-ISSN 2992-9229

e-ISSN 3060-5318

TURKOLOGIK TADQIQOTLAR

XALQARO ILMIY JURNALI

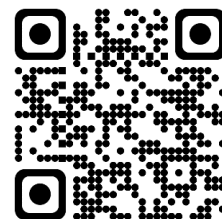
“TURKOLOGICAL RESEARCH” INTERNATIONAL SCIENTIFIC
JOURNAL

ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” DERGİSİ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Jurnal rasmiy sayti: <https://turkologiya.samdu.uz/>

SAMARQAND – 2026

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO ILMIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “TURKOLOGICAL RESEARCH”
ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL DERGİSİ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Bosh muharrir:	Bosh muharrir o‘rinbosari:
Juliboy ELTAZAROV <i>f.f.d., professor (O‘zbekiston)</i>	Roxila RUZMANOVA <i>f.f.n., dotsent (O‘zbekiston)</i>
TAHRIRIYAT KENGASHI:	
<p>Rustam XALMURADOV – t.f.d., professor, Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti rektori (O‘zbekiston);</p> <p>Hakim XUSHVAQTOV – f-m.f.d., professor, Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektori (O‘zbekiston);</p> <p>Akmal AHATOV – t.f.d., professor, Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti xalqaro hamkorlik bo‘yicha prorektori (O‘zbekiston);</p> <p>Muslihiddin MUHIDDINOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Ibodulla MIRZAYEV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Shuhrat SIROJIDDINOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Suyun KARIMOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Murodqosim ABDIYEV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Azamat PARDAYEV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Musa YULDASHEV – f.f.n., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Dilfuza DJURAKULOVA – t.f.n., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Aftondil ERKINOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Qosimjon SODIQOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Muhabbat QURBONOVA – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p>	<p>Ali AKAR – f.f.d., professor (Turkiya);</p> <p>Abduselam ARVAS – f.f.d., professor (Turkiya);</p> <p>Funda TOPRAK – f.f.d., professor (Turkiya);</p> <p>Musa Shamil YUKSEL – f.f.d., professor (Turkiya);</p> <p>Temur KOJAO‘G‘LI – f.f.d., professor (AQSH);</p> <p>Hayrunnisa ALAN – f.f.d., professor (Turkiya);</p> <p>Varis CHAKAN – f.f.d., professor (Turkiya);</p> <p>Elchin IBROHIMOV – f.f.d., professor (Ozarbayjon);</p> <p>Emrah YILMAZ – Phd, dotsent (Turkiya);</p> <p>Foziljon SHUKUROV – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Dilshod XURSANOV – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Shahnoza XUSHMURODOVA – DSc, professor (O‘zbekiston);</p> <p>Dinara ISLAMOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Feruza JUMANIYAZOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Istoda RASULOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Dilorom MUMINOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Zarifa XUSANOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Ahmadjon MAVLONOV – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Ilyos JO‘RAYEV – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Ibodullo ZUBAYDULLAYEV – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Bahora YUNUSOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Feruza MANUKYAN – Phd (O‘zbekiston);</p> <p>Mas’ul muharrir: PhD, dotsent Zokir BAYNAZAROV (O‘zbekiston);</p> <p>Texnik xodim: Raxmatulla SHOKIROV (O‘zbekiston).</p>

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO ILMIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL OF “TURKOLOGICAL RESEARCH”
ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL DERGİSİ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Главный редактор:

Заместитель главного редактора:

Жулибой ЭЛТАЗАРОВ

д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Рохила РУЗМАНОВА

к.ф.н., доцент (Узбекистан)

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Рустам ХАЛМУРАДОВ – д.т.н., профессор, ректор Самаркандского государственного университета имени Ш.Рашидова (Узбекистан);

Хаким ХУШВАКТОВ – д.ф.м.н., профессор, проректор по научной работе и инновациям Самаркандского государственного университета имени Ш.Рашидова (Узбекистан);

Акмал АХАТОВ – д.т.н., профессор, проректор по международному сотрудничеству Самаркандского государственного университета имени Ш.Рашидова (Узбекистан);

Муслихиддин МУХИДДИНОВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Ибодулла МИРЗАЕВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Шухрат СИРОЖИДДИНОВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Суюн КАРИМОВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Муродкасым АБДИЕВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Азамат ПАРДАЕВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Муса ЮЛДАШЕВ – к.ф.н., профессор (Узбекистан);

Дилфуза ДЖУРАКУЛОВА – к.и.н., доцент (Узбекистан);

Афтондил ЭРКИНОВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Касимжон СОДИКОВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Мухаббат КУРБАНОВА – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Али АКАР – д.ф.н., профессор (Турция);

Абдуселам АРВАС – д.ф.н., профессор (Турция);

Фунда ТОПРАК – д.ф.н., профессор (Турция);

Муса Шамиль ЮКСЕЛЬ – д.ф.н., профессор (Турция);

Темур КОДЖАОГЛУ – д.ф.н., профессор (США);

Хайрунниса АЛАН – д.ф.н., профессор (Турция);

Варис ЧАКАН – д.ф.н., профессор (Турция);

Эльчин ИБРАГИМОВ – д.ф.н., профессор (Азербайджан).

Эмрах ЙИЛМАЗ – PhD, доцент (Турция);

Фозилжон ШУКУРОВ – PhD, доцент (Узбекистан);

Дилшод ХУРСАНОВ – PhD, доцент (Узбекистан);

Шахноза ХУШМУРОДОВА – DSc, профессор (Узбекистан);

Динара ИСЛАМОВА – PhD, доцент (Узбекистан);

Феруза ДЖУМАНИЯЗОВА – PhD, доцент (Узбекистан);

Истода РАСУЛОВА – PhD, доцент (Узбекистан);

Дилором МУМИНОВА – PhD, доцент (Узбекистан);

Зарифа ХУСАНОВА – PhD, доцент (Узбекистан);

Ахмаджон МАВЛОНОВ – PhD, доцент (Узбекистан);

Илёс ЖУРАЕВ – PhD, доцент (Узбекистан);

Иболулло ЗУБАЙДУЛЛАЕВ – PhD, доцент (Узбекистан);

Бахора ЮНУСОВА – PhD, доцент (Узбекистан);

Феруза МАНУКЯН – PhD (Узбекистан);

Ответственный редактор: **PhD, доцент Зокир БАЙНАЗАРОВ (Узбекистан)**

Технический персонал: **Рахматулла ШОКИРОВ (Узбекистан)**

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO ILMİY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL OF “TURKOLOGICAL RESEARCH”
ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL DERGİSİ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ”

Chief Editor:/ Deputy Chief Editor:

Baş Editör:/ Baş Editör Yardımcısı:

Prof. Dr. Juliboy ELTAZAROV (Uzbekistan)
Ass. Prof. Dr. Rokhila RUZMANOVA (Uzbekistan)

Prof. Dr. Juliboy ELTAZAROV (Özbekistan)
Doç. Dr. Rohila RUZMANOVA (Özbekistan)

EDITORIAL TEAM:/ BİLİM KURULU:

Prof. Dr. Rustam KHALMURADOV – Rector of Samarkand State University named after Sh.Rashidov (Uzbekistan);
Prof. Dr. Hakim KHUSHVAKTOV – Vice-Rector for Research and Innovation, Samarkand State University named after Sh.Rashidov (Uzbekistan);
Prof. Dr. Akmal AKHATOV – Vice-Rector for International Cooperation of Samarkand State University named after Sh.Rashidov (Uzbekistan);
Prof. Dr. Muslihiddin MUKHIDDINOV (Uzbekistan);
Prof. Dr. Ibodulla MIRZAEV (Uzbekistan);
Prof. Dr. Shukhrat SIROJIDDINOV (Uzbekistan);
Prof. Dr. Suyun KARIMOV (Uzbekistan);
Prof. Dr. Murodkasim ABDIEV (Uzbekistan);
Prof. Dr. Azamat PARDAEV (Uzbekistan);
Prof. Dr. Musa YULDASHEV (Uzbekistan);
Ass. Prof. Dr. Dilfuza DJURAKULOVA (Uzbekistan);
Prof. Dr. Aftondil ERKINOV (Uzbekistan);
Prof. Dr. Kasimjon SODIKOV (Uzbekistan);
Prof. Dr. Muhabbat KURBANOVA (Uzbekistan);
Prof. Dr. Ali AKAR (Turkey);
Prof. Dr. Abduselam ARVAS (Turkey);
Prof. Dr. Funda TOPRAK (Turkey);
Prof. Dr. Musa Shamil YUKSEL (Turkey);
Prof. Dr. Temur KOJA OGLU (USA);
Prof. Dr. Hayrunnisa ALAN (Turkey);
Prof. Dr. Varis CHAKAN (Turkey);
Prof. Dr. Elchin IBRAHIMOV (Azerbaijan);
Ass. Prof. PhD. Emrah YILMAZ (Turkey);
Ass. Prof. PhD. Foziljon SHUKUROV (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Dilshod KHURSANOV (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Shakhnoza KHUSHMURODOVA (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Dinara ISLAMOVA (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Feruza JUMANIYAZOVA (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Istoda RASULOVA (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Dilorom MUMINOVA (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Zarifa KHUSANOVA (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Akhmadjon MAVLONOV (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Ilyos JURAYEV (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Ibodullo ZUBAYDULLAYEV (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Bakhora YUNUSOVA (Uzbekistan);
PhD. Feruza MANUKYAN (Uzbekistan);
Managing editor: *Ass. Prof. PhD. Zokir BAYNAZAROV* (Uzbekistan)
Technical staff: *Rakhmatulla SHOKIROV* (Uzbekistan)

Prof. Dr. Rustam HALMURADOV – Ş.Raşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi Rektörü (Özbekistan);
Prof. Dr. Hakim HUŞVAKTOV – Ş.Raşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi Araştırma ve İnovasyondan Sorumlu Rektör Yardımcısı (Özbekistan);
Prof. Dr. Akmal AHATOV – Ş.Raşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi Uluslararası İşbirliğinden Sorumlu Rektör Yardımcısı (Özbekistan);
Prof. Dr. Muslihiddin MUHİDDİNÖV (Özbekistan);
Prof. Dr. İbodulla MİRZAYEV (Özbekistan);
Prof. Dr. Şuhrat SİROCİDDİNÖV (Özbekistan);
Prof. Dr. Suyun KARİMOV (Özbekistan);
Prof. Dr. Murodkasım ABDİYEY (Özbekistan);
Prof. Dr. Azamat PARDAYEV (Özbekistan);
Prof. Dr. Musa YULDAŞEV (Özbekistan);
Doç. Dr. Dilfuza CURAKULOVA (Özbekistan);
Prof. Dr. Aftondil ERKİNOV (Özbekistan);
Prof. Dr. Kasimcon SODİKOV (Özbekistan);
Prof. Dr. Muhabbat KURBANOVA (Özbekistan);
Prof. Dr. Ali AKAR (Türkiye);
Prof. Dr. Abdusalem ARVAS (Türkiye);
Prof. Dr. Funda TOPRAK (Türkiye);
Prof. Dr. Musa Şamil YÜKSEL (Türkiye);
Prof. Dr. Timur KOCAOĞLU (ABD);
Prof. Dr. Hayrunnisa ALAN (Türkiye);
Prof. Dr. Varis ÇAKAN (Türkiye);
Prof. Dr. Elçin İBRAHİMOV (Azerbaycan);
Doç. Dr. Emrah YILMAZ (Türkiye);
Doç. Dr. Fozilcon ŞUKUROV (Özbekistan);
Doç. Dr. Dilşod HURSAVOV (Özbekistan);
Prof. Dr. Şahnoza HUŞMURODOVA (Özbekistan);
Doç. Dr. Dinara İSLAMOVA (Özbekistan);
Doç. Dr. Feruza CUMANIYAZOVA (Özbekistan);
Doç. Dr. Istoda RASULOVA (Özbekistan);
Doç. Dr. Dilorom MUMİNOVA (Özbekistan);
Doç. Dr. Zarifa HUSANOVA (Özbekistan);
Doç. Dr. Ahmadjon MAVLONOV (Özbekistan);
Doç. Dr. Ilyos JÖRAYEV (Özbekistan);
Doç. Dr. Ibodullo ZUBAYDULLAYEV (Özbekistan);
Doç. Dr. Bahora YUNUSOVA (Özbekistan);
Dr. Feruza MANUKYAN (Özbekistan);
Sorumlu Editör: *Doç., Dr. Zokir BAYNAZAROV* (Özbekistan)
Teknik Personel: *Rahmatullah ŞOKİROV* (Özbekistan)

MUNDARIJA | CONTENT | İÇERİK | СОДЕРЖАНИЕ
BOKU QURULTOYINING 100 YILLIGI

Inomjon AZIMOV	
I-Turkologiya qurultoyida yozuv masalasi.....	8
МАРАЗЫКОВ Турусбек Сейдакматович	
Бир тутумдуу жөнөкөй сүйлөмдөрдү классификациялоодо айрым бир маселелер.....	17
Elçin İBRAHİMOV	
Birinci Türkoloji qurultayda əlifba müzakirələri	27
Jo'ra Ochilovich XUDOYBERDIYEV	
Rossiyada turkologiya qurultoyini chaqirishga qilingan harakatlar	48
Emrah YILMAZ	
Türkiye'de Türkoloji'nin tarihsel seyri ve akademik inşası.....	62
Hezretgulı DURDIYEV, Kasım GAYİPOV	
Latin alfabesine geçiş sürecinde Birinci Türkoloji Kurultayı'nın stratejik rolü.....	82
TURKOLOG OLIMLAR HAYOTI	
ЮЛДАШЕВ Мусо Мухаммадиевич, ЮЛДАШЕВА Дильшода Мусаевна	
Игорь Валентинович Кормушин и его вклад в развитие тюркологии: исследовательское, организационное и международное измерения.....	90
TURKIY TILLAR VA TILSHUNOSLIKKA OID TADQIQOTLAR	
Игорь Валентинович КОРМУШИН	
О некоторых особенностях данных Махмуда Кашгари по тюркским диалектам XI в.	100
СДОБНИКОВ Вадим Витальевич	
Основные подходы к переводу священного корана на узбекский и русский языки	107
ЗУБАЙДУЛЛАЕВ Ибодулло Амриллоевич	
Роль тюркских языков как посредников в заимствовании исламской религиозной лексики в русский язык: исторический и лингвокультурологический аспекты.....	116
Narbibiş ŞAMMAÿEWA	
Frazeologik birlikleriñ sözlükde yerleşdirilişi.....	123
XOLMANOVA Zulxumor Turdiyevna	
Turkiy tillardagi lug'aviy birliklarning milliy tafakkurni aks ettirish va ma'lumot berish funksiyasi.....	130
MAVLONOV Axmadjon Xoshimovich	
Qipchoq shevasi leksikasining tarkibiy-mazmuniy tahlili.....	137
Nuriddin Abdumannonovich ALTINBOYEV	
Turk maqollarida zoonimlarning lingvomadaniy talqini: oila konsepti doirasida.....	148
Shakhnoza KHUSHMURODOVA	
The social nature of language and its role in shaping identity	156
XUSANOVA Gulasal Shuhratjon qizi	
Turli millat o'yinlari nomlarining etimologik tahlili	161
ADABIY ALOQALAR, QIYOSIY TILSHUNOSLIK VA ADABIYOTSHUNOSLIK	
SALOHİY Dilorom Isomiddin qizi	
“Boburnoma”da ayollar timsollari tadqiqi	167
Ekrem Çulfa	
21. yüzyılın Psikososyal ve pedagojik krizlerine karşı bir panzehir: Ali Şir Nevâî'nin “insan-ı kâmil” paradigması	178
Akram Haydarovich TOSHPO'LATOV	
Metamorfoza hodisasining badiiy-falsafiy ahamiyati	188
Foziljon SHUKUROV	
Isomiy Samarqandiyning “Futuh us-salotin” asarida Nizomiy dostonchilik an'alariga ergashish.....	197
MUXITDINOVA Badiya Muslihiddinovna, AXMEDOVA Baxtigul Xaitmurot qizi	
“Alpomish” dostoni va “Kitobi Dada Qo'rqut” asarida farzandsizlik motivi	205
ЮСУПОВА Шохсанам Мирзали кизи	
Прагматический анализ табуированных единиц в художественном тексте и методика интерпретации в полиэтнической аудитории.....	210
TURKIY XALQLAR TARIXI	
Zhalgas AYT MURATOV, Janilsin AYT MURATOVA	
İlk Karakalpak oyuncusu ve sanat emekçisi.....	217
DAVRONOV Xolbek Zokir o'g'li	
XVI asr ikkinchi yarmida Usmonli – Buxoro diplomatiyasi va unda Eron omili	225
Shoira HAMDAMOVA	
Samarqand viloyatida vaqf mulklarining boshqaruvi: Maxdumi Xorazmiy madrasasi vaqfnomasi tahlili	232

AZIZ MUSHTARIY!

Jurnalimizning ushbu soni 100 yilligini nishonlayotganimiz Birinchi Boku Turkologiya qurultoyining tarixiy va ilmiy merosi, alifbo munozaralari hamda sohaning akademik shakllanishiga bag'ishlangan teran tadqiqotlarni o'z ichiga oladi. Maqolalarning asosiy mazmunini Mahmud Koshg'ariyning dialektologik ma'lumotlaridan tortib, Qur'oni Karimning o'zbek va rus tillaridagi tarjimalariga doir asosiy yondashuvlargacha, turkiy tillardagi leksik-semantik birliklarning milliy tafakkurni aks ettirish funksiyasidan madaniy o'zlikni shakllantirishdagi lisoniy omillargacha bo'lgan keng ko'lamli mavzular tashkil etadi. Shuningdek, rus tilidagi islomiy terminologiya shakllanishida turkiy tillarning vositachilik roli, maqollardagi zoonimlarning lingvokulturologik tahlili, frazeologik birliklarning leksikografik talqini va badiiy matnlardagi tabu birliklarning pragmatik tahlili kabi o'ziga xos mavzular fanlararo uslubda tadqiq etilgan. Alisher Navoiyning "Komil inson" paradigmasi, "Boburnoma"dagi ayollar timsollari, Alpomish va Qo'rqut ota kitobidagi mushtarak motivlar hamda Nizomiy dostonchilik an'analarining Futuhu's-Salotin asaridagi akslari sinchiklab o'rganilgan. Bundan tashqari, metamorfoza hodisasining falsafiy asoslari, XVI asr Usmonli–Buxoro diplomatiyasi, Samarqanddagi vaqf mulklari boshqaruvi va qoraqalpoq sahna san'atining ilk namoyandalari kabi sotsiomadaniy tadqiqotlar turkologiya sohasiga yangi ufqlarni ochib beradi. Tahrir hay'ati sifatida turkiy dunyoning til, tarix va san'at merosiga nur sochuvchi ushbu boy ilmiy xazinani sizlarga taqdim etayotganimizdan mamnunmiz.

TAHRIRIYAT

DEAR READER!

This issue of our journal brings together in-depth studies focusing on the historical and scientific legacy of the First Turkology Congress in Baku, of which we celebrate the 100th anniversary, along with alphabet discussions and the academic construction of the field. The core axis of the articles ranges from Mahmud al-Kashgari's dialectological data to the fundamental approaches in the translations of the Holy Quran into Uzbek and Russian; and from the function of lexical-semantic units in reflecting national thought in Turkic languages to linguistic factors in the shaping of cultural identity. Within this framework, unique topics such as the intermediary role of Turkic languages in the formation of Islamic terminology in Russian, the linguacultural analysis of zoonyms in proverbs, the lexicographical placement of phraseological units, and the pragmatic analysis of taboo expressions in literary texts have been examined through an interdisciplinary method. Alī Şîr Nevâî's "The Perfect Human" paradigm, female figures in the Baburnama, common motifs in Alpamysh and the Book of Dede Korkut, and the reflections of the Nizami poetic tradition in the work Fütühü's-Selâtin have been meticulously analyzed. Furthermore, sociocultural studies such as the philosophical background of the metamorphosis phenomenon, 16th-century Ottoman–Bukhara diplomacy, the management of waqf properties in Samarkand, and the pioneers of Karakalpak performing arts open new windows for Turkology research. As the Editorial Board, we take great pride in presenting this rich heritage that sheds light on the linguistic, historical, and artistic legacy of the Turkic world.

EDITORIAL BOARD

SEVGİLİ OKUYUCU!

Dergimizin bu sayısı; 100. yılını idrak ettiğimiz Bakü Birinci Türkoloji Kurultayı'nın tarihsel ve bilimsel mirası, alfabe tartışmaları ve sahanın akademik inşası üzerine odaklanan derinlikli çalışmaları bir araya getirmektedir. Yazıların ana eksenini; Mahmut Kaşgarlı'nın diyalektolojik verilerinden Kur'an-ı Kerim'in Özbekçe ve Rusça tercümelerindeki temel yaklaşımlara, Türk lehçelerindeki leksik-semantik birimlerin milli tefekkürü yansıtma işlevinden kültürel kimliğin şekillenmesindeki dilsel faktörlere kadar geniş bir yelpaze oluşturmaktadır. Bu çerçevede; Türk dillerinin Rusçadaki İslami terminolojinin oluşumundaki aracı rolü, atasözlerindeki zoonimlerin lingvokültürel tahlili, frazeolojik birimlerin leksikografik yerleşimi ve edebî metinlerdeki tabu ifadelerin pragmatik analizi gibi özgün konular disiplinlerarası bir yöntemle incelenmiştir. Alī Şîr Nevâî'nin "İnsan-ı Kâmil" paradigması, Babürnâme'deki kadın timsalleri, Alpamyş ve Kitab-ı Dede Korkut'taki ortak motifler ile Nizâmî destancılık geleneğinin Fütühü's-Selâtin eserindeki akisleri titizlikle irdelenmiştir. Ayrıca metamorfoz hadisesinin felsefi arka planı, XVI. yüzyıl Osmanlı-Buhara diplomasisi, Semerkant'taki vakıf yönetimi ve Karakalpak sahne sanatlarının öncü isimleri gibi sosyokültürel çalışmalar, Türkoloji araştırmalarına yeni pencereler açmaktadır. Yayın Kurulu olarak; Türk dünyasının dil, tarih ve sanat mirasına ışık tutan bu zengin birikimi sizlerle buluşturmanın kıvancını yaşıyoruz.

YAYIN KURULU

УВАЖАЕМЫЙ ЧИТАТЕЛЬ!

В данный номер журнала включены исследования, посвященные историческому и научному наследию Первого Бакинского тюркологического съезда, 100-летие которого мы празднуем в текущем году, дебатам об алфавите и академическому становлению тюркологии. В центре внимания — широкий спектр тем: от диалектологических сведений Махмуда Кашгари до основных подходов к переводам Корана на узбекский и русский языки, от функции отражения национального сознания лексико-семантических единиц в тюркских языках до языковых факторов лультурного самосознания. Кроме того, в междисциплинарном аспекте исследованы такие темы, как посредническая функция тюркских языков в формировании исламской терминологии в русском языке, лингвокультурологический анализ зoonимов в пословицах. В выпуске основательно изучены парадигма «Совершенного человека» Алишера Навои, женские образы «Бабур-наме», общие мотивы в поэме «Алпамыш» и «Книге моего деда Коркута», а также традиции поэмотворчества Низами в произведении «Футух ус-салатин». Философские основы явления метаморфозы, вопросы Османско-Бухарской дипломатии XVI века, вакуфного управления в Самарканде, исследование первых представителей каракалпакского сценического искусства и другие социокультурные исследования открывают новые горизонты в тюркологии. Редакционная коллегия рада представить вам это богатое наследие, освещающее язык, историю и искусство тюркского мира.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

XVI ASR IKKINCHI YARMIDA USMONLI – BUXORO DIPLOMATIYASI VA UNDA ERON OMILI

DAVRONOV Xolbek Zokir o‘g‘li,
Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti
tarix fakulteti Jahon tarixi kafedrası assistenti
(Samarqand, O‘zbekiston)

 E-mail: xolbek.19951204@gmail.com

 ORCID: 0000-0001-7619-9675

 DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19692438>

Аннотация

Mazkur tadqiqot “XVI asr ikkinchi yarmida Usmonli – Buxoro diplomatiyasi va unda Eron omili” mavzusiga bag‘ishlangan bo‘lib, unda Usmonli imperiyasi hamda Buxoro xonligi o‘rtasidagi diplomatik munosabatlarning shakllanishi, rivojlanishi va o‘ziga xos xususiyatlari tahlil etiladi. Tadqiqotda, ayniqsa, Eron (Safaviylar davlati)ning mintaqadagi geosiyosiy jarayonlarga ko‘rsatgan ta’siri, uning ikki davlat o‘rtasidagi aloqalarga ta’sir etuvchi muhim omil sifatidagi o‘rni yoritilgan. Ishda XVI asr ikkinchi yarmida yuz bergan siyosiy vaziyat, harbiy to‘qnashuvlar, diplomatik yozishmalar va elchilik aloqalari tarixiy manbalar asosida tahlil qilingan. Shuningdek, Usmonli–Safaviy va Buxoro–Safaviy munosabatlari kontekstida uch tomonlama siyosiy muvozanat, manfaatlar to‘qnashuvi hamda ittifoqchilik elementlari ilmiy jihatdan asoslab beriladi. Tadqiqot natijasida mazkur davrda O‘rta Osiyo va Yaqin Sharq hududlaridagi xalqaro munosabatlarning o‘ziga xos modeli, diplomatik strategiyalar va Eron omilining hal qiluvchi roli aniqlangan.

Kalit so‘zlar: *Boyazid voqeasi, Hiroto, Abdullaxon II, Sulton Sulaymon, Eron, Xuroson, shia, Shoh Abbos, Hofiz Xatay, Sayid Quli.*

ИРАНСКИЙ ФАКТОР В ОСМАНСКО-БУХАРСКОЙ ДИПЛОМАТИИ ВО ВТОРОЙ ПОЛОВИНЕ XVI ВЕКА

ДАВРОНОВ Холбек Зокир угли

Ассистент кафедры всемирной истории исторического факультета
Самаркандского государственного университета имени Ш.Рашидова
(Самарканд, Узбекистан)

Аннотация

Данное исследование посвящено теме «Иранский фактор в Османско-Бухарской дипломатии во второй половине XVI века». В работе анализируется формирование, развитие и особенности дипломатических отношений между Османской империей и Бухарским ханством. В частности, в исследовании освещается влияние Ирана (Сефевидского государства) на геополитические процессы в регионе, его роль как важного фактора, влияющего на отношения между двумя государствами. Также анализируется политическая ситуация, военные конфликты, дипломатическая переписка и посольские отношения, имевшие место во второй половине XVI века, на основе исторических источников. Научно обоснованы элементы трехстороннего политического баланса, конфликта интересов и союзов в контексте Османско-Сефевидских и Бухарско-Сефевидских отношений. В результате исследования выявлена уникальная модель

международных отношений в регионах Средней Азии и Ближнего Востока в этот период, дипломатические стратегии и решающая роль Иранского фактора.

Ключевые слова: *история Баязида, Герат, Абдулла Хан II, султан Сулейман, Иран, Хорасан, шииты, шах Аббас, Хафез Хатаи, Сайид Кули.*

THE IRANIAN FACTOR IN OTTOMAN-BUKHARAN DIPLOMACY IN THE SECOND HALF OF THE 16TH CENTURY

Davronov Kholbek

Assistant of the department of World history, faculty of history
Samarkand state university named after Sharof Rashidov
(Samarkand, Uzbekistan)

Abstract

This study focuses on the topic "The Iranian Factor in Ottoman-Bukharan Diplomacy in the Second Half of the 16th Century." The paper analyzes the formation, development, and characteristics of diplomatic relations between the Ottoman Empire and the Bukhara Khanate. Specifically, the study highlights Iran's (the Safavid state's) influence on regional geopolitics and its role as an important factor shaping relations between the two states. It also analyzes the political situation, military conflicts, diplomatic correspondence, and ambassadorial relations that took place in the second half of the 16th century, drawing on historical sources. Elements of trilateral political balance, conflicts of interest, and alliances in the context of Ottoman-Safavid and Bukharan-Safavid relations are scientifically substantiated. The study reveals a unique model of international relations in Central Asia and the Middle East during this period, as well as diplomatic strategies and the decisive role of the Iranian factor.

Key words: *Bayezid affair, Herat, Abdullah Khan II, Sultan Suleiman, Iran, Khorasan, Shia, Shah Abbas, Hafez Khatai, Sayid Quli.*

Kirish

XV asr oxiri XVI asr boshlarida Movarounnahr va Xurosonda bo‘lib o‘tgan siyosiy tangliklar va ichki nizolar mintaqada yangi davlat – Shayboniylar boshchiligidagi Buxoro xonligi tashkil etilishi bilan yakunlandi. Bu davrda Usmonli imperiyasi hududi bir qator zafarli yurishlar tufayli uch qit‘ada yoyildi. Jumladan sulton Sulaymon va Salim II davrida amalga oshirilgan ulkan bosqinlar imperiyaning nafaqat ichki hayotini, balki, xalqaro obro‘-e‘tibori ham oshishiga olib keldi.

Usmonli saltanati va Buxoro xonligi orasidagi diplomatik munosabatlarning shakllanishida til, din, etnik mansublik kabi omillar bilan bir qatorda mintaqadagi Eron shialariga qarshi kurash masalasi ham asosiy o‘rin tutgan. Xususan, butun XVI asr davomida almashilgan elchilik aloqalarida ham asosan Eron masalasi muhokama qilinganiga guvoh bo‘lamiz. Buni Turkiya va O‘zbekistonda saqalanayotgan arxiv hujjatlari ham tasdiqlaydi.

Buxoro xonligi bilan deyarli bir vaqtda Xiva xonligi ham tuzilgan bo‘lsa-da, Usmonlilar mintaqadagi yetakchi kuch sifatida asosan Buxoro xonligini bilishgan. Buning o‘ziga xos sabablari bor. Birinchidan, Buxoro Xivadan farqli ravishda so‘nggi bir asr davomida siyosiy kurashlar va ichki nizolarning markazida bo‘ldi. Shayboniylar kelishi arafasida yuz bergan qonli to‘qnashuvlar va harbiy urushlar yangi sulola a‘zolarida harbiy tajriba va siyosiy iroda shakllanishiga turtki berdi. Ikkinchidan, mintaqada nafaqat ijtimoiy-iqtisodiy va harbiy-strategik, shuningdek, diniy jihatdan muhim ahamiyatga ega bo‘lgan Samarqand va Buxoro singari asosiy shaharlar ham Buxoro xonligi tarkibida edi. Uchinchidan, Xiva xonligi Usmonlilar uchun Buxorodan ajralib chiqishga

harakat qilayotgan va mamlakat birligiga putur yetkazayotgan hudud sifatida qaralgan. Shuning uchun ham faqatgina Buxoro xonligi ham ijtimoiy-iqtisodiy, ham harbiy-siyosiy, ham diniy aloqalar qila olishi mumkin bo‘lgan yagona davlat edi.

Tadqiqotning obyekti va qo‘llanilgan metodlar

Tadqiqot obyekti XVI asrning ikkinchi yarmida Usmonli imperiyasi va Buxoro xonligi o‘rtasidagi diplomatik aloqalar tizimi hamda bu munosabatlarga Eron (Safaviylar davlati)ning siyosiy, harbiy va geosiyosiy ta’siri bilan bog‘liq jarayonlar. Tadqiqotda muhokama, tarixiylik tamoyili, qiyosiy tahlil, xronologik tizimli tahlil, shuningdek, davrlashtirish kabi ilmiy tadqiqot usullaridan foydalanilgan.

Natija va muhokama

Ma’lumotlarga qaraganda, Usmonli turklar va Buxoro xonligi o‘rtasidagi dastlabki elchilik Sulton Salim I tomonidan 1514-yilda amalga oshirilgan. Ko‘chkunchixonga yuborilgan ushbu elchilik mazmunida Movarounnahrda siyosiy vaziyat bilan bir qatorda qizilboshlarga qarshi birlashish masalasi ham tilga olingan edi. Keyinchalik almashilgan elchiliklarda ham Eron masalasi doimiy kun tartibida bo‘lganligiga guvoh bo‘lamiz. Diplomatik munosabatlar ayniqsa XVI asrning ikkinchi yarmida jadallashdi. Ma’lumki, bu davrda rus podshosi Ivan IV (1547–1584) qo‘shni hududlarga yirik bosqinlar uyushtirib, mamlakat chegaralarini kengaytirishga muvaffaq bo‘ladi. Jumladan, 1552-yilda Qozon, 1556-yilda esa Astraxan xonliklari bosib olindi. Taniqli turk tarixchisi A. Go‘ndug‘duning ta’kidlashicha, Astraxan xonligi bosib olinguniga qadar bu hududda ko‘plab turk etnoslari istiqomat qilgan. Mazkur mintaqa movarounnahr va xorazmlik savdogarlar uchun muhim markaz bo‘lib, o‘sha vaqtlarda Astraxanga olib kiritilayotgan turli mahsulotlar bir kunda shaharga kamida ming tilla daromad keltirgan. Qozonning bosib olinishi nafaqat savdogarlar uchun, balki Turkistondan kelayotgan turli ziyoratchilar uchun ham bir qator noqulayliklarni keltirib chiqargan. Avvallari Makkaga Saroyjiq, Astraxan, Qrim va Istanbul orqali borgan bu ziyoratchilar uchun yo‘llardagi xavf darajasi yanada ortgan [Gündoğdu, 2018: 116].

1560-yilda Sulaymonga qarshi isyon ko‘tarib, ukasi shahzoda Salimga qarshi qo‘shin tortgan shahzoda Boyazid mag‘lubiyatga uchraydi. Shundan keyin Eron shohi Taxmasp saroyidan panohtopgan shahzoda bo‘lajak urushda Erondan yordam so‘raydi. Ushbu voqea tufayli Usmonlilar va Buxoro xonligining Eronga qarshi yozishmalari yana boshlandi. Sulton Sulaymon haj farzini bajarib bo‘lgach, Hijozdan qaytayotgan Darvesh Muhammad Badaxshoniy orqali Baroqxonning ikkinchi vorisi Pirmuhammadxoniga maktub yuboradi. Uning maktubida Usmonli imperiyasi shahzoda Boyazid voqeasi tufayli Eronga yurish uyushtirishi va bunda Buxoro xonligining harbiy yordami zarurligini bildiradi. Taxmasp bilan kelishuvdan xabar topgan Sulaymon Eron shohiga maktub yuborib, shu vaqtgacha bosib olingan ayrim Eron hududlarini qaytarish evaziga shahzodani berish shartini qo‘yadi. Shu tariqa 1561-yilda Boyazid, uning xotini va 3 nafar o‘g‘li Sulaymon askarlari tomonidan bo‘g‘ib o‘ldiriladi. Shahzoda Boyazidning Usmonlilar saltanatiga taslim bo‘lishi va qatl etilishi Sulton Sulaymonning Eronga yurishini bekor qilinishiga sabab bo‘ladi. Shunga qaramay, Pirmuhammadxon Eronga qarshi yurishga tayyorgarlikni davom ettiradi.

Bu orada Shoh Taxmasp Usmonlilar saltanatiga elchi yuborib, Boyazid taslim bo‘lganidan keyin ikki o‘rtada munosabatlar yumshagani va hozirgi vaziyatni hisobga olgan holda, Usmonli imperiyasidan Buxoroga qarshi yordam so‘ragan. Biroq Usmonli imperiyasi diniy sabablarga ko‘ra sunniy bo‘lgan davlatga hujum qila olmasligini aytib, bu taklifni rad etgan [Hammer, 2003: 111].

Qonuniy Sulaymon vafotidan keyin ham O‘zbek xonliklari bilan aloqalar Usmonli imperiyasining tashqi siyosatida muhim o‘rin tutgan. Jumladan, Usmonlilarning Astraxan yurishiga tayyorlanayotganligi haqida eshitgan Rossiya Eronni gijgijlash orqali turklarning bu rejasini barbod qilishga harakat qiladi. Rossiyaning bu harakatiga javoban Usmonli ma‘muriyati Buxoro xonligiga maktub yo‘llab, Eronni bosib olishda yordam so‘raydi. Natijada, Abdullaxon II qo‘shin bilan Eronga yurish qilib, Eron qo‘shinining Xurosonda qolishini ta‘minladi [Andican, 2009: 184].

Hokimiyat uchun kurashlarda g‘alaba qozongan Abdullaxon II (1583–1598) davrida safaviylarga qarshi kurash masalasi yana kun tartibiga qaytdi. Ba‘zi manbalarda Abdullaxon II safaviylar davlatiga bir vaqtning o‘zida turli hududlardan hujum qilish imkonini beruvchi strategik reja ham ishlab chiqqani aytiladi [Gündoğdu, 1999: 582]. 1571-yildayoq sulton Salim II ga Abdullaxon tomonidan maktub yuborilib, safaviylarga qarshi kurash masalasi kun taribiga qo‘yilgan. Lekin Usmonli sultoni Salim II (1566–1574) o‘zining javob maktubida Kiprni zabt etgani va usmonlilarning g‘arbdagi siyosati haqida gapirib, quruq va‘dalar bilan bu taklifni rad etadi.

Sulton Murod III (1574–1595) davrida ham munosabatlar o‘zining eng yuqori nuqtasiga yetadi. Xususan, usmonlilarning Shirvon va Demirkapidagi muvaffaqiyatli yurishlaridan keyin Buxoro xonligiga sulton tomonidan bir nechta to‘plar va miltiqlar yuborilgan [Gündoğdu, 2018: 115.]. 1578-yilda safaviylar tomonidan Qrim xonining hibsga olinishi tufayli Usmonli turklar Abdullaxon II bilan Eronga qarshi ittifoq tuzish choralarini qidira boshladilar. Ammo bu safar Abdullaxon II ning o‘zi Movarounnahr shaharlarini birin-ketin egallayotgani uchun u ham rad javobini beradi. Nihoyat, 1582-yilda o‘z yurishlarini yakunlagan Abdullaxon II Usmonlilar bilan safaviylarga qarshi kurashishga rozi bo‘ldi. Bu ittifoqni tashkil etishda Usmonli amaldori bo‘lgan Piyale Poshoning xizmatlari katta bo‘lgani aytiladi. U Shamahi qamali vaqtida Qrim xoni Odilxon bilan safaviylar tomonidan asirga olinib, keyinchalik Samarqandga qochib ketishga muvaffaq bo‘ladi. U yerdan Abdullaxon II huzuriga borib, 1582-yilda xon elchisi bilan birgalikda Istanbulga keladi [Gündoğdu, 1999: 583].

Abdullaxon II 1587-yil 3-avgustda Ali Bahodir Hoji ismli elchi bilan Istanbulga maktub yo‘llaydi. U o‘z maktubida shialarga qarshi yurish qilish zarurati borligini eslatib o‘tadi. Sulton Murod III o‘z javob maktubida islom dushmani bo‘lgan shialarga qarshi birgalikda kurash olib borishga tayyorligini aytib, uning fikrini ma‘qullaydi [Andican, 2009: 186].

O‘z ichki muammolarini bartaraf etgan Abdullaxon II Hirotni egallash uchun Xurosonga yurish uyushtirdi. Qariyb bir yil davom etgan og‘ir kurashlardan so‘ng Hirotni Abdullaxon II qo‘liga o‘tadi. Ganja va Qorabog‘ esa usmonlilar tomonidan bosib olinadi. Eron shohi urush tarafdori bo‘lgan Murshid Quluxonni o‘ldirib, Usmonlilar bilan muzokaralarga kirisha boshlaydi. Natijada ikki tomonlama kelishuvga erishiladi. 1590-yil 21-mart kuni Istanbulda tinchlik shartnomasi imozlanadi.

Ammo Usmonlilarning bu taslimchilik siyosatidan norozi bo‘lgan Abdullaxon II Eron bilan sulh oldidan Istanbulga Husaynbek Udiy va Do‘st Muhammad Bahodir boshchiligidagi elchilarini yuborib, sulton Murod III ga o‘z noroziligini ochiq-oydin bildirdi. Yuborilgan maktublarda Eron bilan tinchlik o‘rnatish Usmonli–Buxoro ittifoqchilik shartlariga mos emasligi, boshlangan urushni oxiriga qadar yetkazib, Eronni batamom taslim qilish zarurligi haqida so‘z boradi. Ammo bu maktublar tinchlik sulhi imzolanishidan oldinroq Istanbulga keltirilgan bo‘lsa-da, sulton unga atayin sulh imzolanganidan keyin javob qaytardi. Abdullaxon II ga yuborilgan

maktubda Eron hukmdorining rahm-shafqat so‘ragani, tinchlik sulhi imzolash uchun hatto o‘z akasini ham garovga yuborgani ikki tomon uchun ma‘qul bo‘lganini yozadi.

Shu yerda bir qiziq jihat bor: mazkur munosabat yuzasidan tadqiqot olib borgan ayrim turk tarixchilari Usmonlilarning Buxoro bilan ittifoq tuzib, Eronga qarshi yurishlar davrida Eron bilan tinchlik bitimi imzolaganini imperiyasining xalqaro shartnomalarga qanchalik rioya etishining bir yorqin timsoli sifatida ifodalaydilar. Ammo vaziyatga qarab bir davlat bilan ittifoq shartnomasidan voz kechgan holda dushman davlat bilan tinchlik haqida bitim imzolash xalqaro shartnomalarga sodiqlik tamoyilidan ko‘ra ko‘proq ayyorona tashqi siyosat asoslarini o‘zida mujassam etgan. Taniqli rus tarixchi A. Vasilev ham shu kabi fikrni bildirib, Usmonlilar uchun ittifoqchilik munosabatlaridan ko‘ra ko‘proq davlat manfaatlarini ustun turganligini ta‘kidlaydi [Васильев, 2019: 177]. Fikrimizcha, masalaning mazmun-mohiyatiga xolislik ruhi bilan qaralganda ana shunday xulosa paydo bo‘ladi.

Tabiiyki, bu quruq gaplardan g‘azablangan Abdullaxon II Eronga o‘z yurishlarini mustaqil tarzda davom ettiradi [Gündoğdu, 1999: 585]. Usmonlilarning mavjud ittifoq shartlarini buzib, Eron bilan tinchlik shartnomasi imzolaganini rasmiy hujjatlarda Eronning sulh so‘rab murajaat qilgani bois amalga oshirilgani aytilsa-da, aslida XVI asr oxirida Turkiya o‘zining avvalgi kuch-qudratini sekin-astalik bilan boy berayotgan edi. Xalqaro siyosatda tom ma‘nodagi gegemonlik, yirik janglardagi g‘alabalar, mamlakat ichki hayotining har jihatdan to‘g‘ri yo‘lga qo‘yilgani kabi jihatlar sulton Sulaymon davrining oxiriga qadar amalda bo‘ldi. Undan keyin birin-ketin taxtga kelgan Selim II va Murod III lar davridan boshlab, imperiya o‘zining avvalgi ulug‘vorligini yo‘qotib, turg‘unlik davriga o‘tgan edi.

Abdullaxon II ning Erondagi ketma-ket muvaffaqiyatlaridan Usmonlilar hukumati tashvishlana boshlagan. Tarixchi fon Hammerning yozishicha, Abdullaxonning Hirotni egallab, Eronga yurishi islom olamida “xalifaning qudratiga soya solishi”ga sabab bo‘lgan. Shu sababdan 1589-yilda Abdullaxon II tomonidan yuborilgan elchilar Istanbulda juda sovuqqonlik bilan qabul qilingan va hatto elchilarning Sulton bilan uchrashuvi Venetsiya elchisi vositachiligida amalga oshirilgan. Chunki Usmonli davlatida siyosiy manfaatlar diniy manfaatlardan ustun edi [Hammer, 2003: 165]. Rus tarixchisi A.D. Vasilevning ta‘kidlashicha, Abdullaxon II ning bunday ketma-ket g‘alabalari Buxoro xonligi va Usmonli davlati o‘rtasida sunniy musulmon dunyosidagi yetakchilikka oid yashirin raqobatni keltirib chiqargan [Васильев, 2019: 177]. Darhaqiqat, Xurosonning katta qismini bosib olgan va Eronni mag‘lubiyatga uchratgan qudratli Buxoro xonligining paydo bo‘lishi Usmonli davlati uchun ijobiy holat emas edi.

Biroq Abdullaxon II Eronga hujum qilishda davom etdi. Shialar muqaddas hisoblagan Mashhadni egallab, Muhammad Shayboniyxonning bosh suyagini kosaga aylantirish voqeasi uchun qasos olindi. Bir muddatdan keyin esa Usmonli imperiyasiga Muhammad Quli boshchiligida elchi yubordi. O‘zining ketma-ket g‘alabalari bilan faxrlangan Abdullaxon usmonlilarning Asrtaxonga yurishi musulmonlar uchun juda muhim ekanini, yurishlar boshlansa, darhol hozirlik ko‘rishga tayyorligini bildirdi.

Bir tomondan usmonlilardan, ikkinchi tomondan Buxoro hujumlaridan to‘ygan Safaviylar hukmdori Shoh Abbos Usmonlilar saltanatiga elchi yuborib, ular bilan sulh tuzadi. Bundan bexabar Abdullaxon II poytaxtga Hofiz Xatay va Sayid Quli ismli ikki elchini yuboradi. Elchilar olib kelgan maktubda Abdullaxon Eronda erishgan g‘alabalari haqida xabar berilib, Qazvinga qadar borishini aytadi. Usmonli imperiyasi o‘z javob maktubida Eron bilan allaqachon sulh tuzganligini aytib, harbiy yurish zaruriyati yo‘qligini ta‘kidlaydi. Shuningdek, agar Eron tomonidan hujumlar qilinmasa, ular ham yurish qilmasligini so‘raydi [Andican, 2009: 190].

1593-yilda Xiva xonligi Buxoro xoni Abdullaxon tomonidan bosib olinishi natijasida Hojimaxon (1558–1602) o‘z oilasi bilan Eron shohi Abbos huzuriga qochishga majbur bo‘ladi. 1595-yilda Xiva turkmanlar yordamida yana o‘z mustaqilligini tiklaganda Hojimaxon taxtga qaytadi. Lekin shu yili Abdullaxon II Xiva xonligi ustiga yana qo‘shin tortib keladi va Hojimaxon bu safar ham Eronga qochadi. Bu voqealardan so‘ng Abdullaxon II Eshon Bahodir ismli elchini sovg‘alar va xat bilan Istanbulga jo‘natadi [Ülker, 2019: 16]. Maktubda Xorazmda sodir bo‘lgan voqealarni tasvirlagan Abdullaxon qizilboshlarga qarshi yurishlarini davom ettirishini bildiradi. Sulton Murod III o‘z javob maktubida Abdullaxonni qo‘llab-quvvatlashini bildiradi. Bundan ruhlangan Abdullaxon II Eronga qarshi yirik harbiy yurishga tayyorgarlik ko‘radi. Shu orada Buxorodan Istanbulga Ali Tardi ismli yana bir elchi yuboriladi. Biroq elchi poytaxtga yetib borganida Sulton Murod III vafot etib, uning o‘rniga Mehmet III taxtni egallaydi. Bu ham yetmaganidek, shu orada Usmonli–Avstriya urushi ham boshlandi [Ülker, 2019: 192].

Bu orada Buxoroning o‘zida ham ichki tartibsizliklar boshlanadi. Jumladan, 1589-yildan boshlab Abdullaxon II va uning o‘g‘li Abdulmo‘min o‘rtasidagi munosabatlar keskin tus ola boshladi. Manbalarga ko‘ra, Abdullaxon II Hirotni Safaviylardan qaytarib olgandan keyin, shaharga o‘g‘li Abdulmo‘minni emas, balki noiblaridan biri bo‘lgan Qulbobo Ko‘kaldoshni vakil sifatida tayinlaydi. Bundan tashqari, Abdullaxon II o‘zining Xurosondagi noiblariga Abdulmo‘minni jismonan yo‘q qilish buyrug‘ini ham bergan [Sultonov, 2007: 46]. Natijada Abdulmo‘min 1598-yil fevralda otasi Abdullaxon II ga qarshi isyon ko‘tarib, otasini zaharlab o‘ldiradi va hokimiyatni egallaydi. Shayboniylar sulolasidan bo‘lgan barcha taxt da‘vogarlarini o‘ldirishni boshlaydi. Vaziyatdan foydalangan Eron shohi Abbos boy berilgan yerlarni qaytarib oladi. 10 yil davomida Buxoro egallagan hududlar 6 oy ichida qaytarib olinadi. Abdulmo‘min davrida ham Xurosondagi yerlar uchun safaviylarga qarshi kurashlar olib borilgan. Biroq hukmronligiga endigina 6 oy bo‘lgan Abdulmo‘min otasining amirlaridan biri Abdulvose‘ tomonidan otib o‘ldiriladi va hokimiyat uchun yana kurash boshlanadi. Shu tariqa Shayboniylar sulolasi barham topib, hokimiyat tepasiga Ashtarxoniylar sulolasi keladi.

Xulosa

XVI asr ikkinchi yarmida olib borilgan Usmonli – Buxoro siyosiy munosabatlari to XX asr boshlariga qadar ikki tomonlama diplomatiyaning eng rivojlangan davri bo‘ldi. XVII asr boshlarida Buxoro xonligida siyosiy hokimiyat almashib, boshqaruv Ashtarxoniylar sulolasiga o‘tgan bo‘lsa, Usmonli davlati Sulton Sulaymon vafotidan keyin siyosiy turg‘unlik holatiga kirgan. Shuning uchun ham XVI asr oxiri XVII asr boshlaridan boshlab Salim I va Sulaymon kabi sultonlar yetishib chiqmadi. Imperiyaning tashqi siyosati va xalqaro darajadagi o‘rni ham shunga monand shakllandi. Eron masalasida keyingi yillarda ham bir necha o‘nlab marotaba elchilik almashinuylari amalga oshirilgan bo‘lsa-da, ularni mintaqa siyosiy hayotiga ahamiyati jihatdan yuqoridagilar bilan taqqoslab bo‘lmaydi. Ya‘ni keyingi asrlarda Usmonlilar imperiyasi va Buxoro xonligi hech qachon XVI asrdagi kabi siyosiy va harbiy ittifoqlarga kirishmadi.

Iqtiboslar/ References/ Kaynaklar/ Сноски:

1. Andican A. Osmanlı’dan günümüze Türkiye ve Orta Asya. – İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılı, 2009. – S.197.
2. Gündoğdu A. "Türkistan’da Osmanlı-İran Rekabeti," In Osmanlı C. I. – Ankara: Yeni Türkiye, 1999. – S. 640.
3. Gündoğdu A. Özbekistan – Türkiye ilişkileri tarihine bakiş sorunlar – fırsatlar. Milletlerarası Türkiye-Özbekistan Münasebetleri Sempozyumu. Kastamonu. 2018. – S. 179.
4. Joseph von Hammer. Büyük Osmanlı Tarihi. – İstanbul, Üçdal Neşriyat, 2003. C. 6, – S. 254.

5. Sultonov F., Bozorboyev F. O‘zbekiston hukmdorlari// O‘zFA Tarix instituti. –T., 2007. –88 b.
6. Ülker H. Osmanlı Özbekistan Siyasi İlişkileri (1514–1873). // Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8 (4): 3977-4006. 2019. – S. 241.
7. Васильев А. Д. Османская империя и ее интересы в Центральной Азии: эволюция подходов и периодизация истории отношений с государствами Центрально-Азиатского региона Сборник научных трудов. – Алма-Ата, 2019. – С. 246.

**BULLETIN OF THE
INTERNATIONAL JOURNAL
“TURKOLOGICAL
RESEARCH”**

In order to implement programs and projects developed to accelerate the relationship envisaged at the summit of the Organization of Turkic States held in Samarkand, as well as to coordinate and highlight the research work carried out in the field of Turkic studies, the International Journal “Turkological Research” at Samarkand State University named after Sharof Rashidov passed the state registration. The journal is intended to publish the results of scientific research in the field of Turkic languages and dialects, the history of linguistic and literary relations of the Turkic peoples of Central Asia, the socio-cultural field. There are such headings as a young researcher, memory and our anniversaries. Articles written in Uzbek, Turkish, Russian, English and all Turkic languages are accepted.

The scientific journal is based on the decision of the Higher Attestation Commission of the Ministry of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan dated May 8, 2024 and numbered 354/5; It is included in the list of scientific publications that are recommended for candidates to receive the Doctor of Philosophy (PhD) and Doctor of Science (DSc) academic degrees in the fields of history and philology to publish their scientific results due to their theses.

**THE JOURNAL PUBLISHES ARTICLES
IN THE FOLLOWING AREAS:**

- ✓ History of socio-cultural relations of the Turkic peoples;
- ✓ Research of the Turkic World;
- ✓ Dialectology of Turkic languages;
- ✓ Geopolitics of the Turkic World;
- ✓ Folklore Studies;
- ✓ Comparative Linguistics and Literary Studies;
- ✓ Literary Relations and Translation Studies.

CONTACT ADDRESS:

Mailing Address:

140104, University boulevard, 15,
Samarkand, Uzbekistan,
Research Institute of Turkology under
Samarkand State University named after
Sharof Rashidov

Phone:

+998 91 527 68 22

+998 99 596 35 69

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

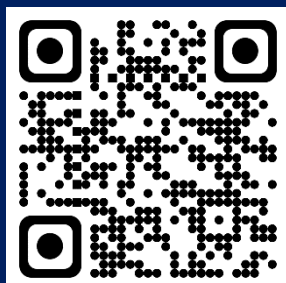
@turkologiya2025

Email:

turkologiya.samdu@gmail.com

Website:

<https://turkologiya.samdu.uz>

REQUIREMENTS FOR ARTICLES:

- The article is presented on 8-10 pages;
- Article structure:
 1. The text of the article should be prepared in Times News Roman font, size 14, left: 3 cm, right: 1.5 cm, top and bottom: 2 cm; in A4 format in 1.15 intervals.
 2. The title of the article, surname, name and patronymic of the author (authors) are indicated in full and written in capital letters.
 3. Position, academic title, place of work (study), region, republic, telephone number, email address and ORCID number of the author (authors) are indicated in full.
 4. The abstract should consist of a brief content and importance of the article, results.
 5. At the beginning of each article, there should be an annotation in 2 other languages (optionally selected from Uzbek, English, Russian and Turkish) in addition to the language in which the article is written.
 6. The abstract should be no more than 120-150 words.
 7. At the bottom of the abstract, 7-10 key words should be given that illuminate the content of the article.
 8. The article should be prepared in the following form:
 - a) Introduction;
 - b) Main part;
 - c) Results and Discussions;
 - d) Conclusions;
 - e) List of literature (References) – in alphabetical order;
 - f) Citations are given in brackets in the form of the author's surname - date of publication - page (Muminov, 2020: 25);
 - g) Figures, drawings, tables, diagrams are designated in Arabic numerals as “Figure”. Signs or pointers are placed under the figure, in the next line, in the middle and highlighted in bold.
- The topic of the scientific article submitted by the author (or co-authors) must correspond to the journal's columns.
- Articles can be submitted in Uzbek, English, Russian, and all other Turkic languages
- The author(s) are responsible for the scientific validity, reliability and plagiarism of the information and evidence presented in the article;
- Articles will be considered. The journal publishes only articles recommended by experts;
- Articles not requested will not be published and will not be returned to the authors;
- Only 1 article of the author is published in 1 issue of the journal.

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO JURNALINING AXBOROT XATI

Davlatimiz tomonidan olib borilayotgan ijtimoiy-ma’rifiy, ilm-fanni rivojlantirishga qaratilgan siyosat, Turkiy Davlatlar Tashkilotining Samarqanda o‘tkazilgan sammitida ko‘zda tutilgan o‘zaro aloqalarni jadallashtirish bo‘yicha ishlab chiqilgan dastur va loyihalarni amalga oshirish hamda turkologiya sohasida olib borilayotgan ilmiy-tadqiqot ishlarini muvofiqlashtirish va yoritish maqsadida Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universitetida “Turkologik tadqiqotlar” xalqaro jurnali ta’sis etildi. Jurnal turkiy til va shevalar, Markaziy Osiyo turkiy xalqlari lisoniy va adabiy aloqalari tarixi, ijtimoiy-madaniy sohalarda amalga oshirilayotgan ilmiy-tadqiqot ishlarining natijalarini e’lon qilishga mo’ljallangan. Jurnalda muharrir minbari, tadqiqotlar, ilmiy axborot, taqriz va e’tirof, ilmiy anjuman, yosh tadqiqotchi, xotira, yubilyarlarimiz kabi ruknlar mavjud. O‘zbek, turk, rus, ingliz va barcha turkiy tillarda yozilgan maqolalar qabul qilinadi.

Ilmiy jurnal O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi OAKning 2024-yil 8-maydagi 354/5-sonli rayosat qarori asosida tarix, filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

JURNAL QUIYIDAGI YO‘NALISHLARDAGI MAQOLALARNI NASHR QILADI:

- ✓ Turkiy xalqlarning ijtimoiy-madaniy aloqalari tarixi
- ✓ Turk dunyosi tadqiqotlari
- ✓ Turkiy tillar dialektologiya
- ✓ Folklorshunoslik
- ✓ Qiyosiy tilshunoslik va adabiyotshunoslik
- ✓ Adabiy aloqalar va tarjimashunoslik.

MUROJAAT UCHUN MANZIL:

Pochta manzili:

140104, Universitet xiyoboni, 15-uy,
Samarqand, O‘zbekiston,
Sharof Rashidov nomidagi Samarqand
davlat universiteti huzuridagi
Turkologiya ilmiy-tadqiqot instituti

Telefon:

+998 91 527 68 22

+998 99 596 35 69

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

@turkologiya2025

Elektron pochta:

turkologiya.samdu@gmail.com

Veb-sayt:

<https://turkologiya.samdu.uz>

MAQOLALARGA QO‘YILADIGAN TALABLAR:

- Maqola 8-10 sahifa hajmida taqdim etiladi;
- Maqolaning tarkibiy tuzilishi:
- 1. Maqola matni Times News Roman shriftida, 14 kattalikda, chap: 3 sm, o‘ng: 1,5 sm, yuqori va quyi: 2 sm; 1,5 intervalda, A4 shaklida tayyorlanishi lozim.
- 2. Maqola sarlavhasi, muallif(lar)ning familiyasi, ismi va otasmi to‘liq holatda katta harflar bilan yozilishi kerak.
- 3. Muallif(lar)ning lavozimi, ilmiy unvoni, ish (o‘qish) joylari, viloyat, Respublika, telefon raqami, elektron pochta manzili va ORCID raqqami to‘liq keltirilishi kerak.
- 4. Annotatsiya, maqolaning qisqacha mazmun va ahamiyati, natijalardan iborat bo‘lishi lozim.
- 5. Har bir maqola boshida maqola yozilgan tildan tashqari yana 2 tilda (o‘zbek, ingliz, rus va turk tillaridan ixtiyoriy ravishda tanlanadi) annotatsiya bo‘lishi lozim.
- 6. Annotatsiya 120-150 so‘zdan ko‘p bo‘lmagan shaklda bo‘lishi kerak.
- 7. Annotatsiyaning pastki qismida maqola mazmunini yorituvchi 7-10 ta tayanch so‘zlar keltirilishi kerak.
- 8. Maqola quyidagi shaklda tayyorlanishi kerak:
 - a) Kirish (Introduction);
 - b) Asosiy qism (Main part);
 - c) Natijalar va muhokama (Results and Discussions);
 - d) Xulosalar (Conclusions);
 - e) Adabiyotlar (References) – alifbo tartibida keltiriladi;
 - f) Havola(snoskalar)lar qavsda muallif familiyasi – nashr sanasi – sahifasi (Mo‘minov, 2020: 25) shaklida keltiriladi;
 - g) Rasm, chizma, jadval, diagrammalar «Rasm» deb arab raqamlari bilan qayd etiladi. Belgi yoki ishoralar – rasm ostida, keyingi qatorda, o‘rtada joylashtiriladi va qoraytirilgan shrift bilan belgilanadi.
- Muallif (yoki hammualliflar) tomonidan taqdim etilayotgan ilmiy maqola mavzusi jurnal ruknlariga mos kelishi shart.
- Maqolalar o‘zbek, ingliz, rus va barcha turkiy tillarda taqdim etilishi mumkin.
- Maqolada keltirilgan ma’lumot va dalillarning ilmiy asoslanganligi, ishonchli va ko‘chirmachilik holatlari uchun muallif(lar) mas’uldir;
- Maqolalar ekspertiza qilinadi. Ekspertlar tomonidan tavsiya etilgan maqolalargina jurnalda chop etiladi;
- Tavsiya etilmagan maqolalar chop etilmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi;
- Jurnalning 1 ta sonida muallifning faqat 1 ta maqolasi chop etiladi.

**БЮЛЕТЕНЬ
МЕЖДУНАРОДНОГО ЖУРНАЛА
“ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”**

В целях реализации программ и проектов, разработанных для ускорения взаимоотношений, предусмотренных на состоявшемся в Самарканде саммите Организации Тюркских Государств, а также координации и освещения научно-исследовательской работы, проводимой в области тюркологии, Международный журнал Самаркандского государственного университета имени Шарофа Рашидова «Тюркологические исследования» прошел государственную регистрацию. Журнал предназначен для публикации результатов научно-исследовательских работ в области тюркских языков и диалектов, истории языковых и литературных связей тюркских народов Средней Азии, социокультурной области. Есть такие рубрики, как молодой исследователь, память и наши юбилеи. Принимаются статьи, написанные на узбекском, турецком, русском, английском и всех тюркских языках.

Научный журнал на основании решения Высшей аттестационной комиссии (ВАК) Министерства высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан от 8 мая 2024 года под номером 354/5; Он включен в перечень научных изданий, рекомендуемых кандидатам на получение ученых степеней доктора философии (PhD) и доктора наук (DSc) в области истории и филологии для публикации своих научных результатов по своим диссертациям.

**В ЖУРНАЛЕ ПУБЛИКУЮТСЯ
СТАТЬИ ПО СЛЕДУЮЩИМ
НАПРАВЛЕНИЯМ:**

- ✓ История социально-культурных отношений тюркских народов;
- ✓ Исследования тюркского мира;
- ✓ Диалектология тюркских языков;
- ✓ Геополитика тюркского мира;
- ✓ Изучение фольклора;
- ✓ Сравнительное языкознание и литературоведение;
- ✓ Литературные отношения и переводоведение.

КОНТАКТНЫЙ АДРЕС:

Почтовый адрес:

140104, Университетский бульвар,
15, город Самарканд, Узбекистан,
Научно-исследовательский
институт Тюркологии при
Самаркандском Государственном
Университете имени Шарофа
Рашидова

Телефон:

+998 91 527 68 22

+998 99 596 35 69

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

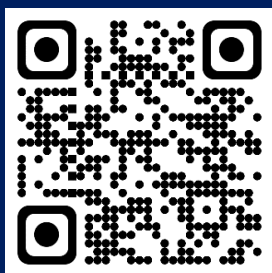
@turkologiya2025

Электронная почта:

turkologiya.samdu@gmail.com

Веб-сайт:

<https://turkologiya.samdu.uz>

ТРЕБОВАНИЯ К СТАТЬЯМ:

- К публикации принимаются статьи объемом 8-10 страниц;
- Структура статьи:
 1. Текст статьи должен быть выполнен шрифтом Times News Roman, размером 14 пунктов, слева: 3 см, справа: 1,5 см, сверху и внизу: 2 см; с межстрочным интервалом 1,15, формат листа А4.
 2. Название статьи, фамилия, имя и отчество автора(ов) должны быть написаны заглавными буквами в полном регистре.
 3. Должность, ученое звание, места работы(учебы), регион, Республика, номер телефона, адрес электронной почты и ORCID-номер автора(ов) должны быть указаны полностью.
 4. Аннотация должна состоять из краткого содержания и важности статьи, результатов.
 5. В начале каждой статьи, помимо языка, на котором написана статья, должна быть аннотация на 2-х других языках (на выбор – узбекский, английский, русский и турецкий).
 6. Аннотация должна содержать не более 120-150 слов.
 7. Внизу аннотации должно быть 7-10 ключевых слов, освещающих содержание статьи.
 8. Статья должна быть подготовлена в виде:
 - a) Вступление (Introduction);
 - b) Основная часть (Main part);
 - c) Результаты и обсуждение (Results and Discussions);
 - d) Выводы (Conclusions);
 - e) Литература (References) – в алфавитном порядке
 - f) Ссылка(сноски) приводится в скобках в виде фамилии автора – дата публикации – страница (Муминов, 2020: 25);
 - g) Рисунки, чертежи, таблицы, схемы нумеруются арабскими цифрами и обозначаются как «Рисунок». Знаки или указатели размещают под рисунком, в следующей строке, посередине и выделяют жирным шрифтом.
- Тема научной статьи, представленной автором (или соавторами), должна соответствовать рубрикам журнала.
- Статьи могут быть представлены на узбекском, английском, русском и всех других тюркских языках.
- Автор(ы) несут ответственность за научную обоснованность, достоверность и плагиат информации и доказательств, представленных в статье;
- Статьи рецензируются. В журнале публикуются только статьи, рекомендованные экспертами;
- Нерекондованные статьи не публикуются и не возвращаются авторам;

“TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” DERGİSİNİN BÜLTENİ

Özbekistan Cumhuriyeti devletinin sosyal-egitimsel ve bilimsel gelişme politikasının başarılı şekilde uygulanmasına yardımcı olmak amacıyla, Semerkant'ta düzenlenen Türk Devletleri Teşkilatının zirvesinde öngörülen karşılıklı ilişkilerin hızlandırılması için geliştirilen program ve projeleri uygulamak, bilimsel çalışmaları koordine etmek, Türkoloji alanında yürütülen araştırma çalışmaları Şeraf Reşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi, Uluslararası “Türkoloji Araştırmaları” dergisini tescil etmiştir. Dergi, Türk dili ve lehçeleri, Orta Asya Türk topluluklarının dil ve edebiyat ilişkileri tarihi, sosyo-kültürel alanlardaki bilimsel ve araştırma çalışmalarının sonuçlarını yayınlamayı amaçlamaktadır. Dergimizde editör kürsüsü, araştırma, bilim dünyasından, inceleme ve tanıma, bilimsel konferans, genç araştırmacı, hatıra, yıldönümleri gibi sütunlar yer almaktadır. Özbekçe, Türkçe, Rusça, İngilizce ve tüm Türk lehçelerinde yazılmış makaleler kabul edilmektedir.

Bilimsel dergi, Özbekistan Cumhuriyeti Yükseköğretim, Bilim ve İnovasyon Bakanlığı'na bağlı Yüksek Kabul Komisyonu'nun 8 Mayıs 2024 tarihli ve 354/5 sayılı kararına esasen; tarih, filoloji alanlarında Felsefe Doktoru (Doktora) ve Bilim Doktoru (DSc) akademik derecesini almaya aday kişilerin tezleri dolayısıyla bilimsel sonuçlarını yayınlaması tavsiye edilen ilmî yayınlar listesine dâhil edilmiştir.

DERGİ AŞAĞIDAKİ ALANLARDA MAKALELER YAYINLAMAKTADIR:

- ✓ Türk Dünyasındaki sosyo-kültürel ilişkilerin tarihi;
- ✓ Türk Dünyası araştırmaları;
- ✓ Türk Lehçeleri diyalektolojisi;
- ✓ Türk Dünyasının jeopolitiği;
- ✓ Folklor çalışmaları;
- ✓ Karşılaştırmalı dilbilim ve edebiyat çalışmaları;
- ✓ Edebi ilişkiler ve çeviri çalışmaları.

İLETİŞİM ADRESİ:

Posta adresi:

140104, Üniversite Bulvarı, 15,
Semerkant şehri, Özbekistan, Şeraf
Reşidov adına Semerkant Devlet
Üniversitesine bağlı Türkoloji
Araştırmaları Enstitüsü

Telefon:

+998 99 582 93 81

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

@turkologiya2025

E-posta:

turkologiya.samdu@gmail.com

İnternet sitesi:

<https://turkologiya.samdu.uz>

MAKALE YAZIM KURALLARI:

- Makale 8-10 sayfada sunulur;
- Makale'nin yapısı:
 1. Makale metni Times New Roman yazı tipinde, 14 punto büyüklükte, sol kenarından 3 cm'lik, sağ kenarından 1,5 cm'lik, üst ve alt kenarından 2 cm'lik boşluk bırakılarak, tek sütun olarak, 1,15 satır aralığında, A4 boyutunda hazırlanmalıdır.
 2. Makalenin başlığı, yazar(lar)ın soyadı, adı ve baba adı tam olarak büyük harflerle yazılmalıdır.
 3. Yazar(lar)ın pozisyonu, akademik ünvanı, çalıştığı (öğrendiği) yer, bölgesi, cumhuriyeti, telefon numarası, e-posta adresi ve ORCID numarası eksiksiz olarak verilmeli.
 4. Özet, makalenin amacını, önemli bulgularını ve sonuçlarını içermelidir.
 5. Her makalenin başında, makalenin yazıldığı dilin yanı sıra 2 dilde de (isteğe bağlı olarak Özbekçe, İngilizce, Rusça ve Türkçe arasından seçilecek) açıklama bulunmalıdır.
 6. Özet, 120-150 sözcüğü geçmeyecek şekilde yazılmalıdır.
 7. Özeti alt kısmında makalenin içeriğini tanımlayacak en az 7, en fazla 10 anahtar kelimeye yer verilmelidir.
 8. Makale, aşağıdaki formatda hazırlanmalıdır:
 - a) Giriş (Introduction);
 - b) Ana bölüm (Main part);
 - c) Sonuçlar ve tartışma (Results and Discussions);
 - d) Sonuçlar (Conclusions);
 - e) Kaynakça (References) alfabetik olarak sıralanmalıdır;
 - f) Bağlantılar (dipnotlar) yazarın soyadı - yayın tarihi - sayfa şeklinde parantez içinde verilecektir (Muminov, 2020: 25);
 - g) Resim, çizim, tablo, diyagramlar “Resim” olarak Arap rakamları ile kaydedilir. İşaretler resmin altına, bir sonraki satıra, ortaya yerleştirilir ve koyu yazılır.
- Yazarın (veya ortak yazarların) sunduğu bilimsel makalenin konusu dergi sütunlarıyla örtüşmelidir.
- Makaleler Özbekçe, İngilizce, Rusça ve tüm Türk dillerinde gönderilebilir.
- Makalede sunulan bilgi ve kanıtların bilimsel dayanağı, güvenilirliği ve intihalinden yazar(lar) sorumludur.
- Makaleler hakemli olacaktır. Dergide sadece uzmanlar tarafından tavsiye edilen makaleler yayımlanır.
- Talep edilmeyen yazılar yayınlanmayacak ve yazarlarına iade edilmeyecektir.
- Derginin 1 sayısında yazarın sadece 1 makalesi yer alacaktır.

TURKOLOGIK TADQIQOTLAR

XALQARO ILMIIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL OF “TURKOLOGICAL
RESEARCH”

ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL
DERGİSİ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Muharrir:

Musahhih va texnik muharrir:

Norxo‘ja Choriyev

Rahmatulloh Shokirov

2026-yil 24-martda tahririy-nashriyot bo‘limiga qabul qilindi.

2026-yil 27-martda original-maketdan bosishga ruxsat etildi.

Qog‘oz bichimi 60x84.1/16. «Times New Roman» garniturasini.

Offset qog‘ozi. Shartli bosma tabog‘i –15,4.

Adadi 15 nusxa. Buyurtma №806

SamDU tahririy-nashriyot bo‘limi bosmaxonasida chop etildi.

140104, Samarqand sh., Universitet xiyoboni, 15.

ISSN 2992-9229

9

772992

922004